

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 23. Inanitas eorum quæ objiciunt ex Patribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

illis indigens. Audi contextum: *Hic celi & terra cum sit Dominus, non in manufactis templis habitas, nec manibus humanis colitur, indigens aliquo. Cum ipse det omnibus vitam, & inspirationem, & omnia.*

CAPUT XXIII.

Inanitas eorum que obijciunt ex Patribus.

307 **A**rguunt 1°. ex Tertulliano l. 4. contra Marcionem c. 40. dicente, quod Christus accepit panem, corpus suum fecit, hoc est corpus meum dicendo, id est figura corporis mei.

Repondeo postrema Tertulliani verba, id est figura corporis mei, construenda non esse cum immediate precedentibus, corpus meum, sed cum pronomine hoc, quod ex mente Tertulliani demonstrat panem, non qui manet, sed qui mutatur, ita ut sensus sit: *hic panis*, id est illud quod olim fuit figura corporis mei, per consecrationem desinens esse panis, est corpus meum. Transpositione namque usus est Tertullianus, ne inverteret ordinem verborum Salvatoris, hoc est corpus meum. Sicut lib. contra Praxeam c. 9. transpositione usus est, ne inverteret ordinem verborum Apostoli, cum dixit: *Christus mortuus est, id est unctus*: neque enim *ly id est unctus* refertur ad adjectivum mortuus, quod immediate præcedit, sed ad substantivum Christus. Similiter l. 4. contra Marcionem c. 11. cum dixit: *Aperiam in parabolam auream meam, id est similitudinem*: *ly id est similitudinem* non addidit ut explicaret vocabulum immediate præcedens, auream meam, sed illud quod immediate præcessit, parabolam.

308 Quodque interpretatio nostra legitima sit, probatur ex contextu, scopoque Tertulliani, qui est, libris illis refellere duplicem Marcionis errorem, quorum primus est, quod Christus non habuerit corpus verum & reale, sed phantasticum. Secundus, quod lex vetus à malo Deo condita fuerit, ideoque à Christo abolita. Primum errorem multis argumentis Tertullianus exagitat tribus prioribus libris. Posteriolem refellit lib. 4. ubi ostendit, Christum non venisse, ut legem solveret, sed ut adimpleret, exhibendo eorum veritatem, quarum figura in veteri lege habebantur. Et hinc rursus ostendit, Christum habuisse verum corpus, quia verum corpus suum dedit discipulis suis, dicendo: *accipite, hoc est corpus meum*. Quod autem tunc ipsis dederit verum corpus suum, probat ex eo quod tunc dederit illis corpus, cujus figura panis fuit in veteri lege. *Acceptum* (inquit) *panem, & distributum discipulis, corpus suum illi fecit, hoc est corpus meum dicendo, id est figura corporis mei. Figura autem olim non fuisset* (non dicit, figura non esset, ut demonstrat per figuram se non intelligere Eucharistiam; sed non fuisset, olim scilicet in veteri lege) *nisi veritatis esset corpus*, id est nisi figuræ veritas, sive verum corpus figurato succederet. Quod autem panis in veteri lege præfiguraverit corpus Christi, probat testimonium Hieremias, Isaiæ, & Genesios. Imprimis ex verbis Christi dicentis apud Hieremiam: *Adversum me cogitaverunt cogitatum, dicentes: Venite, conciamus lignum in panem ejus, scilicet crucem in corpus ejus. Itaque illuminator antiquitatum* (Christus, per quem lux umbris, veritas figuris successit) *quod tunc voluerit significare panem, satis declaravit, corpus suum vocari panem. Sic & in calicis mentione testamentum constituens sanguine suo obnoxatum, substantiam corporis, id est verum & substantiale corpus suum, confirmavit; nullius enim corporis sanguis esse potest, nisi carnis, id est carne constantis. Nam & si qua*

corporis qualitas non carne opponatur nobis, ce id sanguinem nisi carnea non habebit. Ita consistit probatio corporis de testimonio carnis; probatio carnis de testimonio sanguinis. Ut autem & sanguinis veterem figuram in vino recognoscas, aderit Ehas. *Quis* (inquit) *qui advenit ex Edom, rubor vestimentorum ejus ex Bosor...* Quare rubra vestimenta tua, & indumenta sicut de foro torcularis pleno concalcato?... Multo manifestius in benedictione Jude, ex cuius tribu carnis census Christi processurus jam tunc Christum in Juda delineabat: *Lavabis* (inquit) *in vino stolam suam, & in sanguine urve amicum suum, stolam & amicum carnem demonstrans, & vinum sanguinem. Ita & nunc sanguinem suum in vino consecravit, qui tunc vinum in sanguine figuravit.*

309 Ecce illo ipso loco, ex quo contra veram & substantialem corporis Christi in Eucharistia presentiam disputant Calvinistæ, Tertullianus ex ipso Eucharistia Sacramento probat in Christo fuisse verum corpus & sanguinem: quia corpus & sanguis Christi in Eucharistia præfigurata fuerunt veteribus illis figuris panis & vini. Cum igitur figura sit veritatis, seu rei veræ figura, figuræ illæ veteris Testamenti non fuerunt figuræ corporis & sanguinis phantastici, seu phantasticæ, aut figuratæ dumtaxat existentis in Eucharistia, sed veræ, realiter & substantialiter existentis. Et quia vinum figura fuit veri sanguinis (figura enim non est nisi rei veræ figura, ut proxime dixit) verus autem sanguis non est nisi veræ carnis, verique proinde corporis, ex eo quod in Christo (existente in Eucharistia) fuerit verus sanguis per vinum in veteri lege præfiguratus, novam conficit probationem, quæ ostendit in Christo verum fuisse carnem, verumque corpus. Unde lib. 5. *Panis* (inquit) *& vini Sacramento jam in Evangelio probavimus corpus & sanguinis Domini veritatem adversus phantasia Marcionis.* Unde lib. de resurrectione carnis c. 8. dicit, quod caro corpore & sanguine Christi vescitur. Quibus certè non vescitur per fidem, quæ carnis actus non est, sed intellectus. Et lib. de pudicitia c. 9. *opinitate Domini corporis vescitur.*

Arguunt 2°. Origenes in cap. 15. Math. dicit Eucharistiam esse corpus typicum, symbolicumque. Hieronymus l. 2. contra Jovin. ait, Christum in typum sanguinis sui obtulisse vinum. Ambrosius l. 4. de Sacram. *similitudinem pretiosi sanguinis bibis.* Et c. 5. altaris oblationem vocat figuram corporis & sanguinis Christi. Et lib. 4. Offic. c. 4. ait, Christum offerri *hic in imagine, ibi in veritate.* Basilus in Liturgia sua, Eucharistiam vocat *antypoon*, id est figuram corporis Christi.

311 Repondeo 1°. nec illos Patres, nec alios, in Eucharistia admittere typum, symbolum, similitudinem, antypoon, figuram, imaginem, que excludat veram, realem substantialemque Christi in ea presentiam, sed que ipsam compatiatur, idque manifestum esse, tum ex eo quod aliis locis eam perspicuis verbis tradant. Tum ex eo quod ab omnibus Nationibus Christianis crediti fuerint assertores, non eversiones istius veritatis, realitatis, & substantialitatis. In illis proinde locis, in quibus usi sunt expressionibus objectis, his usi sunt in sensu à Catholicis recepto, non in sensu Berengariano, vel Calviniano. Et sic dum v. g. in Eucharistia figuram admiserunt, non proprietatem proprietatemque excluderunt. Nec certè figura veritatem semper excludit, nec proprietatem, ut constat ex Apostolo ad Hebræos 1°. de Filio Dei dicente, *qui cum sit splendor gloriæ, & figura substantiæ ejus.* Non omnis proinde figura, umbra est & falsitas, imò plerumque veritas signumque rei sæpe presentis, non semper absentis, ut patet in sanguine, qui signum est animæ quam

verè continet. Quomodo etiam columba, quæ super Christum baptizatum descendit, signum fuit Spiritûs sancti realiter præsentis; linguæ igneæ, signum ejusdem super Apostolos realiter illapsi die Pentecostis; pulsus celer & elevatus, sicut & faciei ardor, signum febris præsentis; Christus ipse, post resurrectionem suam discipulis apprensus, cunctibus in Emmais, fingensque se longius ire (secundum Augustinum) figuravit seipsum post paucos dies realiter ascensurum in cælum, iter à communi hominum via longius remotum. Et idem ipse rursus in Evangelio positus dicitur in signum cui contradicetur. Et apud Isaiam, stare in signum popalorum. Et incretente oblatum in hoc mysterio, signum & figura sui ipsius in cruce eructe oblatis, juxta illud: *hoc facite in meam commemorationem*. Denique corpus Christi verè, realiter & substantialiter existens in Eucharistia 1. quatenus ibi sub specie panis, figura, symbolum & signum est sui ipsius sub propria specie. 2. quatenus ibi incretente offertur, signum & symbolum est sui ipsius eructe oblatis in cruce. 3. signum & symbolum est corporis sui mystici, quod est Ecclesia. 4. signum & symbolum est unitatis ejusdem corporis mystici, secundum hanc Ecclesiæ Collectam: *Ecclesie tue, quasumus Domine, unitatis & pacis propitius dona concede, que sub oblatibus numeribus mysticè designantur*. 5. temporalis perceptio ipsius in hoc mysterio, signum est futuræ sempiternæ fruitionis in cælo, prout rursum Ecclesia canit: *Fac nos... divinitatis tue sempiternâ fruitione repleri, quam pretiosi corporis & sanguinis tui temporalis perceptio præfigurat*. Sicque Christus in Eucharistia signum est rememorativum passionis præteritæ; demonstrativum præsentis unitatis Ecclesiæ; prognosticum futuræ gloriæ. In hoc ergo mysterio corpus Christi & veritas, & figura est (inquit Augustinus re-latus can. utrum sub figura de consecr. dist. 2.) *veritas, dum corpus Christi, & sanguis, virtute Spiritûs sancti, in verbo ipsius, ex panis & vini substantia efficitur. Figura verò est id quod exterius sentitur*. Illi modi & sensus omnes Catholici sunt, cumque Catholicæ de hoc mysterio assertionis veritate consistunt. Cùm igitur aliquo ex istis modis, semper ab omnibus Nationibus Christianis intellecti fuerint Patres, qui nobis obiciuntur, perperam à Calvinistis in sensu contrario intelliguntur. Nostra quippe expositio prævallet antiquitate, universalitate, omniumque Nationum consensu. Unde

312 Respondeo 2. Eucharistiam ab Origene vocari corpus Christi typicum, & à Basilio antypum aliquo ex dictis modis.

313 Hieronymus ibi manifestè solum vult, materiam consecrandam in sanguinem, non esse aquam, sed vinum; vinumque proinde consecrandum, non aquam, offerri in typum, seu signum sanguinis. Quod enim panis consecratus, & vinum consecratum verè & realiter sint Christi corpus & sanguis, docet epist. 1. ad Helioid. ubi ait, quod Sacerdotes Christi corpus sacro ore conficiunt. Epist. 85. ad Evagr. ad quorum preces Christi corpus sanguisque conficitur. In Psal. 145. *Panem caelestem... accipimus, quia vera Christi caro est*.

314 Ambrosius docet nos bibere similitudinem sanguinis Christi, vel quatenus species vini, sub qua bibitur, est similitudo sanguinis ipsius, vel quatenus sanguis Christi, quatenus in altari offertur & bibitur, similitudo est sanguinis ejusdem quatenus in cruce effusi. Quomodo etiam oblationem altaris vocat figuram corporis & sanguinis Christi in cruce oblatis. Denique eatenus dicit, nos Christum habere hic in imagine, in cælo verò in veritate; quatenus hic habemus Christum velatum sub speciebus panis & vini in cælo verò videbimus eum

sicut est: ita ut imaginem non opponat substantiæ, sed claræ notitiæ; nec veritati velatæ, sed revelatæ: veram enim, realem & substantialem Christi in Eucharistia præsentiam aperte doceri ab Ambrosio, constat ex dictis n. 175.

CAPUT XXIV.

Augustinum totum esse suum, Berengarius & Calvinus in vanum gloriantur.

Patet ex solutione argumentorum, quæ ex 315 Augustino obiciunt. Arguunt itaque 1. ex epist. 23. ad Bonifacium, ubi sic: *Sicut secundum quemdam modum Sacramentum corporis Christi, corpus Christi est; Sacramentum sanguinis Christi, sanguis Christi est: ita Sacramentum fidei, fides est. Sed Sacramentum fidei, Baptismus utique, non est verè & propriè fides, sed secundum quemdam modum, id est significativè dumtaxat. Ergo similiter.*

Respondeo confrenti hunc Augustini locum, cum aliis n. 178. relatis (ubi Catholicam de Eucharistia veritatem diversis verbis tradit) perspicuum esse, quod Sacramentum corporis & sanguinis Christi cum Sacramento fidei non comparatur absolute & per omnia, sed secundum quemdam modum, in quantum scilicet utrumque est Sacramentum, adedque signum rei, cujus est Sacramentum. Tamen in eo proximè differant quod Eucharistiæ, non fidei Sacramentum verè, realiter, & substantialiter sit res, cujus est Sacramentum, corpus scilicet & sanguis Christi; licet non modo visibili, palpabili, & divisibili, sicut fuit in cruce, & in humana conversatione; & sic non secundum omnem, sed secundum quemdam modum, invisibiliter utique, impalpabiliter, indivisibiliter. Neque enim Augustinus dicendo secundum quemdam modum, excludit modum verum, realem & substantialem. Cùm epist. 28. dicat quod anima hominis immortalis est secundum quemdam modum. Et epist. 3. *Ut hominem suscipere dignaretur (Verbum) & cum illo uniretur quodammodo*. Non idem tamen negat, animam humanam esse verè, realiter & substantialiter immortalem, nec Verbum homini verè, realiter & substantialiter unitum.

Arguunt 2. ex serm. de Sacramento altaris 316 ad infantes, ubi dicit, Eucharistiam esse corpus Christi, sicut nos sumus corpus Christi. Sed nos non sumus corpus Christi, verè, realiter & substantialiter. Ergo nec Eucharistia sic est corpus Christi.

Respondeo nec ibi ab Augustino fieri comparationem secundum omnem modum, sed secundum aliquem dumtaxat, inter modum quo Eucharistia est corpus Christi, & modum quo nos sumus corpus Christi. Eucharistia namque est corpus Christi naturale; sicut nos sumus corpus Christi mysticum.

Arguunt 3. Augustinus ibidem dicit, quod 317 panis est corpus Christi. Quod intelligi nequit in sensu proprio, sed figurato tantum.

Respondeo ex contextu apparere quod hoc dicat de corpore Christi mystico, cujus unitatem representat panis ex multis granis coalescens. Nisi dicere malis, quod Augustinus in tantum dicit panem esse corpus Christi, in quantum id quod secundum exteriorem speciem est panis, secundum interiorem veritatem est corpus Christi, quod secundum exteriorem illam panis speciem, representat fidelium unitatem. *Sicut enim (inquit) ut sit species visibili panis, multa grana in unum consperguntur; ita & Dominus Christus... mysterium pacis & unitatis nostræ in sua mensa consecravit*.